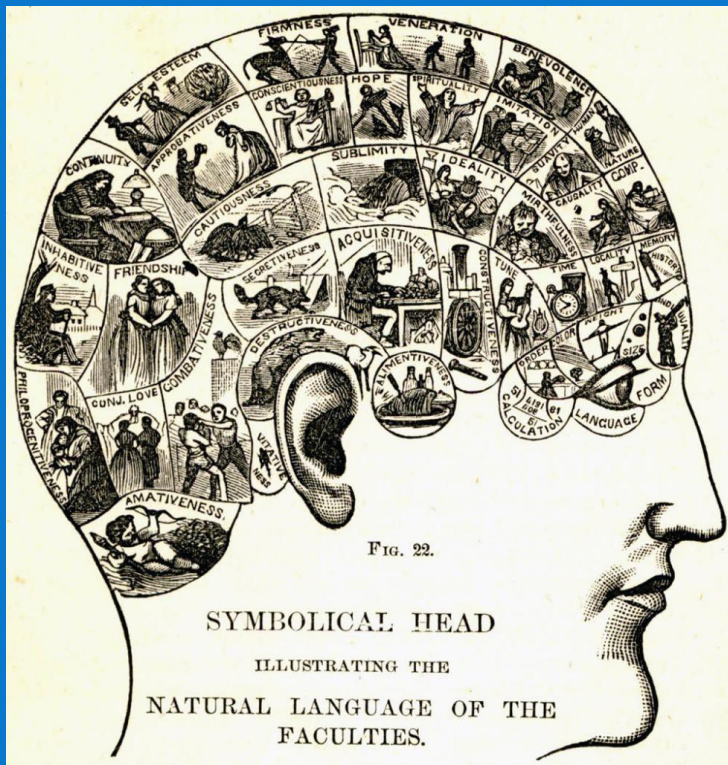

Z punktu widzenia kognitywisty: język naturalny

Wykład V:

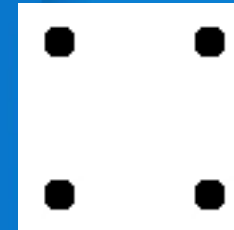
Język w umyśle, świat w umyśle

O “obiektych”

Podejście zdroworozsądkowe: intuicyjna charakterystyka obiektów i stanów rzeczy

Ale mówi się również (m.in.) o:

- postaciach fikcyjnych i mitycznych
- obiektach geograficznych
- obiektach wirtualnych
- jednostkach społecznych
- obiektach wychwytywanych słuchem
- innych: najlepszy z możliwych światów, zbiór możliwych światów

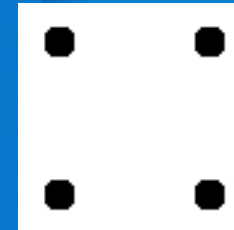

O “obiektych”

Podejście zdroworozsądkowe: intuicyjna charakterystyka obiektów i stanów rzeczy

Ale mówi się również (m.in.) o:

- postaciach fikcyjnych i mitycznych
- obiektach geograficznych
- obiektach wirtualnych
- jednostkach społecznych
- obiektach wychwytywanych słuchem
- innych: najlepszy z możliwych światów, zbiór możliwych światów

Psychologizacja świata

Podjęcie zdroworozsądkowe:

tajemnicze **powiązanie umysłu ze światem**: na poziomie języka lub na poziomie pojęć

podejrzane pojęcie “obiektów w świecie”

Na potrzeby teorii referencji wepchnąć świat do umysłu wraz z językiem

Realistyczna koncepcja referencji:

Fraza P języka L wypowiedziana w kontekście C odnosi się do jednostki E w świecie

Konceptualistyczna koncepcja referencji:

Mówiący językiem L uznaje frazę P wypowiedzianą w kontekście C za odnoszącą się do jednostki E w świecie skonceptualizowanym przez S

Prosty akt referencji

Hej, spójrz na TO!

to – bez zawartości deskryptywnej, semantyka referencyjna
siatkówka → wizja niskiego i średniego poziomu → percept

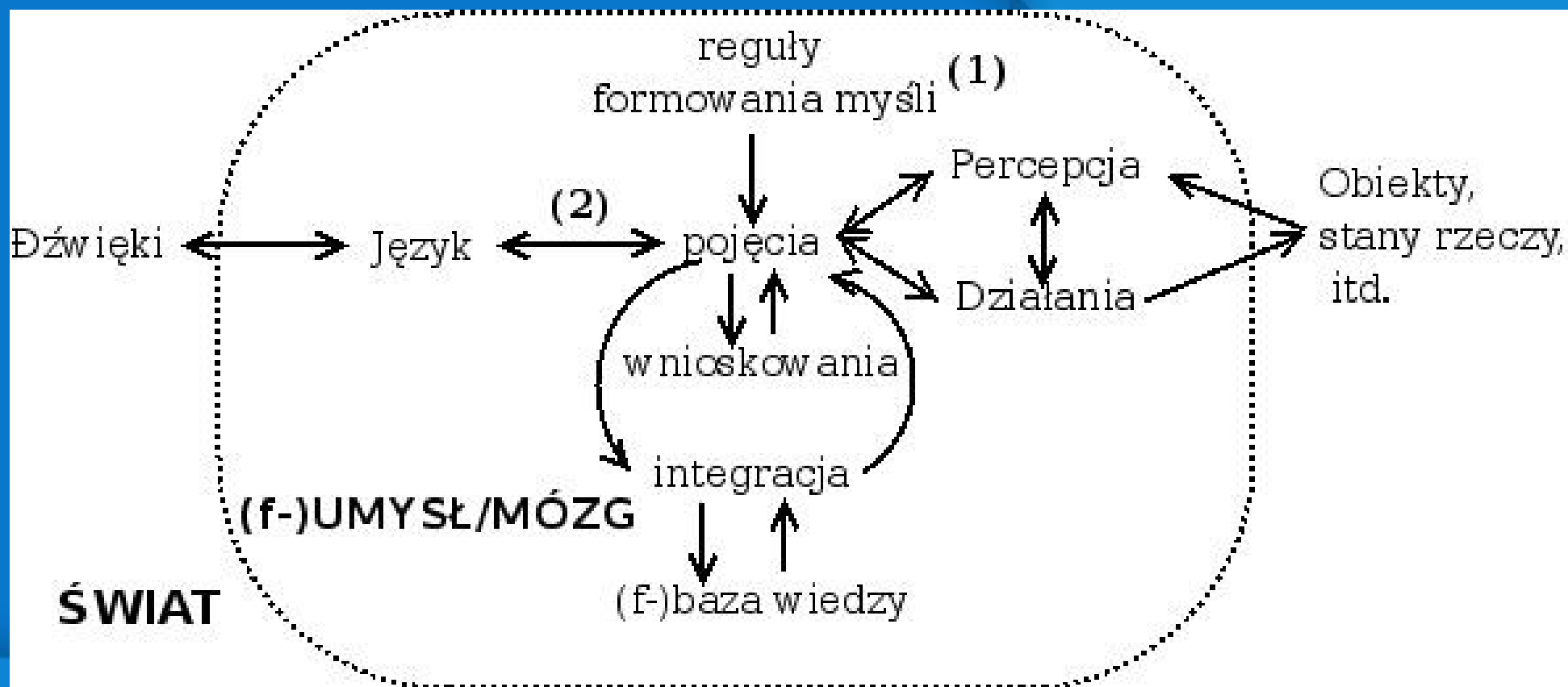
Percept – struktura kognitywna o charakterze pozajęzykowym

Świat fenomenalny to “rzeczywistość” tworzona przez system
percepcyjny w odpowiedzi na to, co jest na zewnątrz

Percept: formalna struktura realizowana neuronowo

Poczucie, iż doświadczamy obiektów na zewnątrz, nie zaś perceptów
efektem naszej budowy

Odniesienie i spełnianie

Odniesienie i spełnianie

Hej, spójrz na TO!

Sem. **realistyczna**: spełnianie to relacja między wyrażeniem językowym a obiektem w świecie

Sem. **konceptualistyczna**: spełnianie to relacja między wyrażeniem językowym a obiektem w świecie skonceptualizowanym przez użytkownika języka

Rozmawiałem wczoraj z Danielem Dennettem

domniemany referent obecny w bazie wiedzy

brak referenta w bazie wiedzy

domniemany referent pozostaje w konflikcie z bazą wiedzy

domniemany referent zawiera cechy konfliktujące ze sobą

Referencja zdań

formalna semantyka: referentem zdania jest jego wartość logiczna (Frege)

alternatywa: referencją zdania jest **sytuacja (stan rzeczy)**

Jana zdziwiło to, że Wisła przegrała.

Baza wiedzy obejmuje zdarzenie iż Wisła przegrała

To, że Wisła przegrała nie znajduje się w bazie wiedzy

Baza wiedzy zawiera coś pozostającego w konflikcie z tym, że Wisła przegrała

Opisowe cechy domniemanego zdarzenia pozostają w konflikcie

Język. Próba formalnej definicji

[Żegleń]

Językiem nazywamy uporządkowany **system znaków słownych** (słownik) wraz z **regułami używania** tych znaków.

[Ziemiński]

Język to **system znaków słownych**, z którymi odpowiednie **reguły znaczeniowe** każą wiązać myśli określonego rodzaju a inne reguły określają **dopuszczalny sposób wiązania tych słów** w wyrażenia złożone (reg. składniowe)

Język. Reguły językowe

- reguły **łączenia** (konstruowania) znaków
- reguły **przekształcania** (transformacji) znaków
- reguły **uznawania** (określające sensowność):
 - aksjomatyczne
 - dedukcyjne
 - empiryczne

[K. Ajdukiewicz]

Język. Akty mowy

John Austin, *How to Make Things with Words*

Akt **lokucyjny** (akt mówienia)

wypowiadanie zbudowanego wg. reguł gramatyki ciągu fonicznego, stanowiącego wypowiedź odnoszącą się do pewnego stanu rzeczy

- akt **fonetyczny**
- akt **fatyczny**
- akt **retyczny**

Język. Akty mowy

Akt illokucyjny (akt zachodzący w mówieniu)

wypowiadanie czegoś przez nadawcę z pewną intencją (stwierdzenia, przyrzeczenia); każda wypowiedź illokucyjna wiąże się z pewną siłą illokucyjną

Akt perlokucyjny (akt zachodzący dzięki mówieniu)

wytworzony w akcie mowy element oddziaływania na odbiorcę, wywołujący np.:

Język. Akty mowy

- ✓ reakcję (określone zachowanie)
- ✓ zmianę nastawienia poznawczego
- ✓ zmianę nastawienia emocjonalnego (zachwyt, zgorszenie, znudzenie)

(Niekiedy mówi się też o) **akcie interlokucyjnym**,
który pojawia się, gdy między nadawcą a odbiorcą
utrzymuje się kontakt (rozmowa, wywiad, egzamin itp.)